

Tjänsteställe: Bygg- och miljökontoret

Miljönämnden

Handläggare: Marie Nyberg

Datum: 2015-11-18

Beteckning: 2014/1187 438

Er
beteckning:

**Förslag till beslut - bildande av Härsjön strandängs
biotopskyddsområde på Olofsred 1:5 i Marks kommun, Västra
Götalands län.**

Ärendebeskrivning

Klockgentianan inventerades under 1990-talet och 2006. Under september 2013 återinventerades strandängen vid Härsjön. Syftet med inventeringen var att få en bild av dagens bestånd av klockgentiana. Återinventeringen visade att klockgentianan har minskat kraftigt, från cirka 1500 blomstänglar till endast 114 stycken. Minskningen bedöms bero på igenväxning av området. Under hösten 2015 inventerades klockgentianan igen och 300 stänglar noterades inom samma område som tidigare inventering skett i. Det har alltså skett en ökning från 114 till 300 stycken sedan röjningen gjordes. Det är mycket positivt att klockgentianan har svarat så snabbt på åtgärderna som har gjorts i området.

I samband med inventeringen 2013, gjordes en skötselplan som beskriver hur området ska skötas för att klockgentianan åter ska trivas. Miljönämndens intention med att bilda ett biotopskyddsområde är för att säkerställa att skötselplanen följs för att gynna klockgentianan och för att göra området till ett attraktivt besöksmål i Marks kommun.

Motiv för beslutet

Biotopskyddsområden är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. De biotoper som kan skyddas av en kommun finns förtecknade i bilaga 2 och 3 till förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (1998:1252). Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter. Genom att skydda naturområden som biotopskyddsområde eller någon annan form av områdesskydd förbättras förutsättningarna för bevarandet av biologisk mångfald.

Skyddet bidrar också till uppfyllandet av FNs konvention om biologisk mångfald, samt de nationella miljökvalitetsmål som Sveriges riksdag antagit, vilket innebär att det finns ett stort allmänt intresse av att bevara skyddsvärda mark- och vattenområden. I detta fall berörs särskilt miljökvalitetsmålet ett rikt växt- och djurliv.

I Marks kommun är knappt 0,5 % av kommunens yta skyddad som naturreservat eller i annan form. Jämfört med andra kommuner i Västra Götaland så är det endast 4 kommuner som har en lägre andel areal skyddad. Marks kommun ligger alltså på 45:e plats. Medel i länet

är 6,0 %, i riket är motsvarande siffra 10,3 %. 0,5 % är alltså en låg siffra och det är därför mycket positivt att Härsjöns strandäng ska skyddas.

Det berörda området vid Härsjön är en strandäng med speciell flora och fauna som är knuten till sådana biotoper. Strandäng utgör en livsmiljö för ett flertal hotade växt- och djurarter. Områdets naturvärden redovisas i bifogad beskrivning (bilaga 2).

I bilaga 2 och 3 till förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. tas strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad upp som en av biotoperna som får skyddas av kommunen (förordning 2010:319). Strandängen vid Härsjön utgörs av en sådan biotop.

För att långsiktigt kunna bevara och gynna klockgentianen bedömer miljönämnden i Marks kommun att det är lämpligt att med stöd av miljöbalken skydda området som ett biotopskyddsområde. Marken ägs av privata markägare som är positivt inställda till att det bildas ett biotopskyddsområde.

Klockgentianen finns i stora delar av Europa och i delar av Ryssland. I Sverige har arten sin utbredningstygndpunkt i de sydvästra delarna av landet. Den växer i fuktiga miljöer som oftast domineras av blååtel (*Molinia caerulea*). I Västergötland är den idag känd från 130 lokaler, sex i Bohuslän, tre i Dalsland, fler än hundra i Småland och i Halland är den antecknad från minst 60 lokaler. I övriga landskap förekommer den på cirka 20 lokaler. (Källa: Länsstyrelsen i Västra Götalands län).

Syftet med biotopskyddsområdet

Syftet är att bevara och på sikt utveckla de naturvärden som är knutna till strandängar, och som på grund av sina särskilda egenskaper är en värdefull livsmiljö för hotade djur- och växtarter.

För att bevara naturvärdena och den biologiska mångfalden i biotopskyddsområdet behöver området skötsel, i form av slåtter och bränning så att klockgentianen och andra hävdgynnande strandängarter gynnas.

Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddsområdet

Inom ett biotopskyddsområde får man enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inte bedriva en verksamhet eller en vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Nedan anges exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i detta biotopskyddsområde. Observera att de angivna punkterna endast utgör exempel. Det kan finnas andra verksamheter och åtgärder som kan orsaka skada på naturmiljön i biotopskyddsområdet. Vid planering av en åtgärd behöver alltid en bedömning om åtgärden kan skada naturmiljön ske.

- Uppodling
- Skogsodling
- Insådd av gräs eller vallfrön
- Uppförande av byggnader och anläggningar
- Reglering, uppdämning, anläggande av dammar, utdikning och stora vattenuttag kan påverka hydrologin negativt.
- Spridning av näringsämnen och bekämpningsmedel.

- Borttagning av död ved och nedfallna träd.
- Plantering av träd.
- Utsättning av främmande växt- och djurarter.

Överenskommelser

Ett skriftligt godkännande är utskickat till markägarna för bildande av biotopskyddsområde på del av fastigheten Olofsred 1:5. Se bilaga 4.

Förvaltare

Naturvårdsförvaltare för biotopskyddsområdet ska vara Teknik- och serviceförvaltningen i Marks kommun. I naturvårdsförvaltarens ansvar ingår att sköta området enligt beslutad skötselplan. Miljönämnden ansvarar för att uppföljning av inventeringarna av klockgentiana sker, samt att skötselplanen uppdateras vid behov.

Tillsyn

Miljönämnden kommer att ansvara för tillsynen av biotopskyddsområdet på samma sätt som för de kommunala naturreservaten.

Skötsel

Kommunen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken samt 7 a § förordningen om områdesskydd efter särskild underrättelse vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. I detta biotopskyddsområde behövs skötsel i form av slyröjning, slåtter och bränning.

Om vårdåtgärder utförs av någon annan part än kommunen regleras detta med särskilda avtal. Till dessa avtal ska även skötselinstruktioner bifogas.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom Härsjöns biotopskyddsområde dokumenterades i samband med kommunens inventering av klockgentiana år 1990. Kommunen bedömer att för att de mycket höga naturvärdena i området ska bevaras, behöver området få ett formellt skydd. I detta fall bedöms biotopskyddsområde vara en lämplig skyddsform. Se även bilaga 2.

Lämplig användning av markområde

Kommunen har i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Härsjöns biotopskyddsområde är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet och överensstämmer med gällande översiktsplan.

Remissyttranden

Kommunen remitterade förslag till beslut till,

- Fastighetsägare
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- Teknik och servicenämnden
- Kultur och fritidsnämnden
- Kinna naturskyddsförening
- Marks naturskyddsförening
- Marks fågelklubb
- Naturvårdsombuden i Marks kommun

Sammanställning av synpunkterna som inkommit:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att kommunen skyddar

området som biotopskyddsområde, och säkerställer skötsel av strandängen.

Kommunen hade samråd med länsstyrelsen om ärendet i ett tidigt skede och Länsstyrelsen lämnade då synpunkter på förslaget. Dessa synpunkterna har beaktats i remisshandlingarna. Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter, utan tillstyrker förslaget.

Teknik- och serviceförvaltningen, Marks kommun

Teknik- och serviceförvaltningen ser positivt på bildandet av biotopskyddsområde vid Härsjön och hoppas att planerade åtgärder kommer ge positiv utveckling av klockgentianans utbredning och att området kan bli mer attraktivt för friluftsliv, som följd av röjning, vilket ger ökad tillgänglighet till badplatsen.

Kultur och fritidsnämnden, Marks kommun

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förvaltningens remissvar på bildande av biotopskyddsområde Härsjön, Marks kommun. Kultur- och fritidsnämnden förespråkar att området tydliggörs mer ur ekoturism-synpunkt och att det kommer upp tydliga informationsskyltar utefter länsväg 156. Eftersom bete kan vara ett komplement till slyröjningen är det viktigt att beakta att badvattenkvaliteten kan påverkas negativt av gödsel från djuren. Denna faktor är medtagen och bete kan vara möjligt under vår och höst. Även i detta fall är dialogen mellan berörda förvaltningar viktig. Bildandet av biotopskyddsområde vid Härsjön är en positiv utveckling för detta område.

Naturvårdsombud, Staffan Johansson

Positiv till förslaget. Inga synpunkter.

Fastighetsägare

Inga synpunkter har inkommit (ej svarat).

Naturvårdsombuden

Inga synpunkter har inkommit (ej svarat).

Kinna naturskyddsförening

Inga synpunkter har inkommit (ej svarat).

Marks naturskyddsförening

Inga synpunkter har inkommit (ej svarat).

Marks fågelklubb

Inga synpunkter har inkommit (ej svarat).

Remissinstansernas synpunkter och kommunens ställningstaganden redovisas i bilaga 5.

Förslag till beslut,

Miljönämnden föreslår kommunfullmäktige att anta miljönämndens förslag att med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken (1998:808) och 7 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., förklara den strandäng, vars gränser angivits på bifogad karta i bilaga 1 och som kommer att markeras i terrängen, som biotopskyddsområde.

Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos länsstyrelsen, se bilaga 5.

Upplysningar

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken gäller detta beslut om bildande av ett biotopskyddsområde omedelbart även om det överklagas.

Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska ordningsföreskrifterna gälla omedelbart, även om de överklagas.

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende har förutom undertecknade Svante Brandin deltagit.

BYGG- OCH MILJÖKONTORET

Tord Lundborg
Förvaltningschef

Marie Nyberg
Kommunbiolog

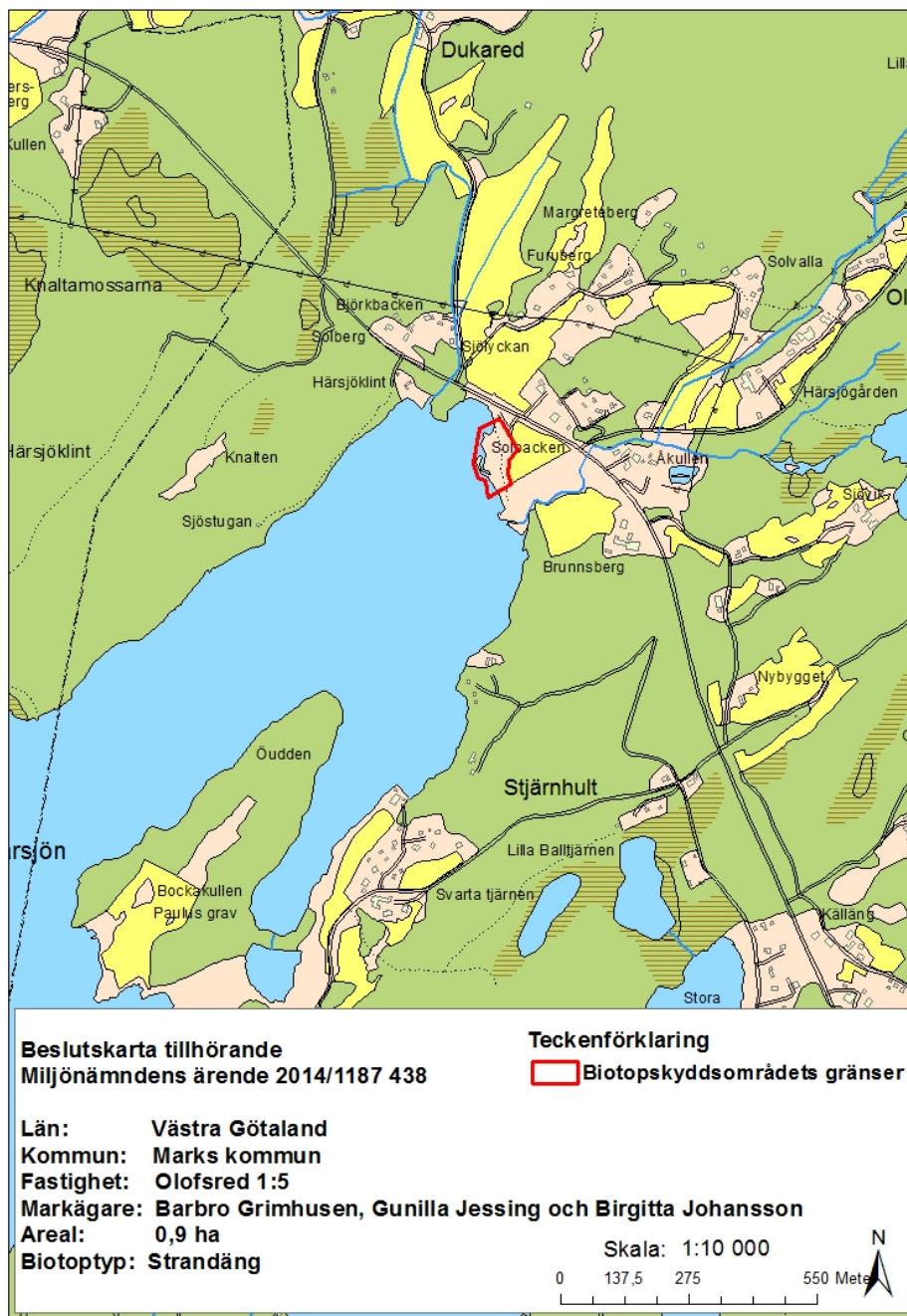
Bilagor:

1. Karta
2. Beskrivning av biotopskyddsområdet
3. Skötselplan för Härsjöns biotopskyddsområde
4. Överenskommelse med markägarna
5. Inkomna remissvar
6. Hur man överklagar

Sändlista för beslut:

Fastighetsägarna
Naturvårdsverket
Jordbruksverket
Havs- och vattenmyndigheten
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Lantmäterimyndigheten
Miljönämnden
Teknik- och servicenämnden
Kultur- och fritidsnämnden

Bilaga 1, karta

Bilaga 2

Beskrivning av biotopskyddsområdet

Härsjön ligger i västra Hyssna alldeles intill väg 156. Runt sjön finns höjder med skog och lägre liggande partier med åkrar och betesmarker. Stranden i norra änden av sjön (mot väg 156) är flack och översvämmas därför regelbundet. Detta är alltså en strandäng. Översvämningarna följer ett naturligt mönster eftersom vattnet i sjön inte regleras vid utloppet Gärån, som rinner till Storån och sedan till Lygnern. Under lång tid har stranden använts för slåtter eller bete. På så sätt har buskar och träd inte kunnat få fäste. Den långgrunda stranden gör sjön till en utmärkt badsjö och en liten badstrand lockar många badande till sjön. Härsjön är också en populär fiskesjö och för 20 år sedan fångades Sveriges största braxenfiskar här.

Strandängen ligger inom strandskyddat område. Strandängen var med i ängs- och hagmarksinventeringen 1990 och området var då svagt hävdat. På häradskartan från 1900 anges området som annan öppen mark. Det finns tidigare uppgifter om ängsvädd, strandlummer, spikblad, klotgräs, storsileshår, rundsileshår, småsileshår, styvt braxengräs, tjärblomster och strandranunkel. Vid inventeringen 2013 inventerades även dybläddra.

På strandängen växer idag den hotade och sällsynta klockgentianan. Klockgentianan rödlistas i kategorin sårbar (VU). Den växer bland blåtåtel, hirsstarr och pors. Klockgentianan bedöms vara starkt minskande i hela landet. Kopplat till klockgentianan finns också två stycken arter som är helt beroende av växten. Det är klockgentianafjädermott och alkonblåvingen. Klockgentianafjädermott rödlistas i kategorin akut hotad (CR) och alkonblåvingen som starkt hotad (EN). Dessa arter har inte påträffats vid Härsjön.

Historik och trender

Under hela 1900-talet skedde en dramatisk minskad djurhållning på fukthedarna. De flesta utmarksbetena och skogsbetena övergavs och de vidsträckta ljunghedarna planterades i stor utsträckning med skog. Ljunghedsbränning som skötsform inom jordbruket har också upphört. Detta har med stor sannolikhet inneburit att antalet lokaler med klockgentiana har minskat drastiskt och också att de kvarvarande lokalerna nu ligger långt utspridda utan möjligheter till genetiskt utbyte och återetablering.

Klockgentiana (Gentiana pneumonanthe)

Klockgentianan är en flerårig ört, som blir cirka 10 till 30 centimeter hög. Arten är en av de gentianaväxter i Norden som har störst blommor. Dess sambladiga krona är djupblå (ibland ljusblå eller vit) och femflikig, tre till fyra centimeter lång. Arten blommar normalt under perioden augusti – september (oktober). Klockgentianan är flerårig och enskilda plantor kan bli flera decennier gamla. Fröna gro dock lättast i blottlagd jord och de unga plantorna är konkurrenssvaga och överlever därför bäst i miljöer som störs på olika sätt. Arten förekommer ofta nära stränder där erosion från vatten och is skapar ny blottad mark. Annan störning som kan vara gynnsam är tramp från betesdjur. Bränder har också en ofta mycket positiv effekt för arten. Blommorna pollineras av humlor. Fröna sprids med vinden och för att de ska kunna gro behövs bar jord. Bara jordfläckar kan bildas av översvämning, djurtramp eller brand.

Figur 1. Klockgentianan är lätt att känna igen på de stora, djupblåa klockorna. Den behöver humlor för sin förökning. Härsjöns strandäng 2013-09-02. Foto: Lennart Henrikson.

Fridlysning

Klockgentianan är fridlyst i hela landet. Det är förbjudet att inom landet plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada vilt levande exemplar av denna art. Det är också förbjudet att ta bort eller skada frön eller andra delar från denna art.

Inventeringar

Klockgentianan inventerades 1992, 1996, 2006 och 2013. År 1992 inventerades cirka 1500 stänglar. År 1996, 1373 stänglar, år 2006 1458 stänglar och år 2013, 114 stänglar. Klockgentianan har alltså minskat drastiskt. Orsaken till denna kraftiga nedgång är med all säkerhet den pågående igenväxningen av området. Delar av området, där det tidigare blommat klockgentiana, var fram till hösten 2014 tätt bevuxet med buskar och sly. Under inventeringen 2013 så fanns blommorna främst vid den upptrampade stigen till badplatsen. Under hösten 2015 inventerades klockgentianan igen och 300 stänglar noterades inom samma område som tidigare inventering skett i. Det har alltså skett en ökning från 114 till 300 stycken. Detta beror troligen på hela området har röjts kraftigt från hösten 2014 fram till våren 2015.

Hot

Klockgentianan har minskat över hela sitt svenska utbredningsområde under senare tid. Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet följer utvecklingen av växter och djur och har ansett att tillbakagången har varit så omfattande att klockgentianan rödlistats i kategorin VU, sårbar. Detta innebär att artens fortlevnad i landet inte är säkrad på längre sikt. Ett särskilt åtgärdsprogram har tagits fram nationellt för klockgentianan och alkonblåvinge. Åtgärdsprogram tas fram för hotade arter och naturtyper och är ett verktyg för Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med länsstyrelserna och andra berörda aktörer arbeta för att rädda hotade arter och deras livsmiljöer. De troligaste anledningarna är igenväxning på grund av upphörd slåtter eller bete samt ändrad vattenreglering (som inte ger naturliga översvämningar). Detta leder till att gräs och buskar kan växa till och konkurrera ut klockgentianan. Dessutom blir det inga fläckar med bar jord.

Flera viktiga lokaler för arterna ligger inom militära övningsområden, där de gynnas av återkommande röjningar och bränder men också av alla de markblottor som de militära övningarna skapar (grävningar, skjutskador, körskador med mera). Utan störning från hävd eller vatten kan klockgentianans mycket små och känsliga groddplantor inte etableras även om vuxna individer kan överleva mycket länge. Populationerna kan alltså vara mycket stabila, och till synes livskraftiga, medan en närmare undersökning avslöjar att de helt saknar unga plantor. På de allra flesta lokaler sker det idag ingen föryngring.

Eftersom klockgentianan är så vacker, är det många som vill plocka den. Detta kan leda till att beståndet minskar och därför är den fridlyst.

Rödlistad

Klockgentiana är upptagen på den svenska rödlistan och är där kategoriserad som VU, (sårbar).

Referenslitteratur

- Klockgentianan på Härsjöns strandäng – Inventering och skötselplan av Lennart Henriksson och Peter Nolbrant december 2013.
- Åtgärdsprogram för alkonblåvinge och klockgentiana 2007–2011, rapport 5686, juli 2007. Av Thomas Appelqvist och Ola Bengtsson, Pro Natura.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands hemsida, <http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/djur-och-natur/hotade-vaxter-och-djur/atgardsprogram/Pages/alkonblavinge-och-klockgentiana.aspx>
- SCB, statistik för andel skyddad areal i kommunerna.

Bilaga 3 Skötselplan för Härsjöns biotopskyddsområde

Området röjdes år 2008 och vid jämförande av foton syns att området snabbt har vuxit igen. Området kräver en regelbunden skötsel för att hållas öppet om klockgentianan ska kunna fortleva och därför har området röjts under från hösten 2014 fram till våren 2015.

Syfte med skötseln – öppna upp för att gynna klockgentianan

Syftet med skötseln är att gynna klockgentianan och andra hävdgynnade arter. Området kommer att röjas, brännas och skapa bar jord enligt framtagna skötselplan för att hålla området öppet. Åtgärderna kommer även att gynna insekter och fåglar. Eftersom ingen riktigt tycks veta hur en strandäng ska skötas för att gynna klockgentianan kommer ängen att både röjas och brännas. Uppföljningar får sedan ge svar på vilken metod som är bäst. Det kan även bli aktuellt med bete i framtiden.

Växtligheten

Idag dominerar blåtåtel och pors med inslag av hirsstarr över större delen av strandängen. Några björkar, tallar och al samt några enbuskar finns också.

Fram till våren 2015 så var kanten mot åkern i nordost och bort mot badplatsen helt igenvuxen med buskar (vide, brakved, asp). Där växte också björkar, halvstora aspar och tallar. Under hösten och fram till våren 2015 röjdes området kraftigt och flera mindre träd och allt sly togs bort.

Skötselområde 1a och 1b –**slyröjning och bränning respektive uppräckning av pors***Bevarandemål*

Blåtåtelfuktäng med endast ett fåtal (högst 10 stycken) glest stående träd, några buskar av vide och/eller brakved samt enbuskar. Fältskiktet domineras av hirsstarr och blåtåtel. Minst 1 500 blommande stänglar av klockgentiana finns i området.

Skötselområde 1a*Engångsåtgärder*

Naturvårdsbränning görs i området före den 15 april. Målet är att området ska vara helt avbränt.

Efter bränning sker krattning för att röra om i ytlagret, för att få bort kvarbliven förna och skapa blottad jord. Krattning sker i fem områden om vardera cirka 50 m². På vissa ytor kan också jordsvålen tas bort med hjälp av en maskin för att skapa jordblottor. Områdena märks ut för möjlighet till uppföljning.

Om målet inte uppfylls på grund av att vissa ytor har brunnit sämre så får de områdena röjas.

Om bränning inte kan ske på grund av olika skäl till exempel på grund av väderleken så ska området istället röjas.

Underhållsåtgärder (Skötselområde 1a)

Uppföljning av klockgentianan görs de följande åren efter åtgärderna. Resultatet av uppföljningen kan påverka de fortsatta åtgärderna.

Två alternativ till underhållsåtgärder finns (A och B). Man kan växla mellan alternativen mellan olika år.

Årlig slåtter och bortförsel av det slagna materialet eller vårbränning före den 15 april. Underhållsåtgärderna bör ske årligen de första fyra åren. Efter fyra år med underhållsåtgärder och utvärdering kan man prova med att minska till vart annat år med underhållsåtgärder.

A. Slåtter av området sker efter den 30 september. Det slagna materialet samlas ihop och tas bort alternativt så kan det brännas på anvisad plats.

B. Naturvårdsbränning sker före den 15 april.

Skötselområde 1b

Skötselområde 1 b ska märkas ut. Skötselområde 1 b ska inte brännas. Istället kan jordblottor göras till exempel med maskin.

Röjning med röjsåg och vattning med strilkanna görs i gränsen runt delområde 1b så att detta område inte bränns av vid bränning i skötselområde 1a.

Underhållsåtgärder (Skötselområde 1b)

Slåtter av området sker efter den 30 september. Det slagna materialet samlas ihop och förs bort alternativt bränns på anvisad plats. Området bränns ej. Istället kan jordblottor göras till exempel med maskin.

Slåtter och eventuella jordblottor bör ske årligen de första fyra åren. Efter fyra år med underhållsåtgärder och utvärdering kan man prova med att minska till vart annat år med underhållsåtgärder.

Skötselområde 2 – slyröjning

Bevarandemål

Blåttåtel-fuktäng med endast ett fåtal (högst 5 stycken) glest stående träd samt några (högst 15 stycken) buskar av vide och brakved. Fältskiktet domineras av hirsstarr och blåttåtel. I området finns minst 500 blommande stänglar av klockgentiana.

Engångsåtgärder

Vissa vide- och brakvedsbuskar ska lämnas. Träden ska friställas. Aspar ska ringbarkas. Det är mycket viktigt att asp inte fälls, utan att de först ringbarkas och får stå att dö under några år.

Underhållsåtgärder

Årlig slåtter och bortförsel av det slagna materialet eller vårbränning före den 15 april. Efter fyra år kan man prova med att utföra underhållsåtgärderna vart annat år.

Övrigt

I hela biotopskyddsområdet kan bete vara ett alternativ eller komplement till röjningen. Eftersom det ligger en badplats i anslutning till biotopskyddsområdet kan gödseln från betesdjuren påverka badvattenkvaliteten negativt. Bete kan i så fall ske på våren och eventuellt efter att klockgentianan har fröat av sig på hösten.

Slåtter ska ske med klippande/skärande redskap.

Information

Det är angeläget att informera besökare om den fina strandängen och dess spännande arter samt upplysa om att inte plocka klockgentianor. Hyssna Hembygdsförening har satt upp en informationsskylt, som bl.a. berättar om klockgentianan. Denna ska underhållas och eventuellt kompletteras. Det **bör/ska** även sättas upp en skylt vid 156:an för att göra det lättare för besökare att hitta området.

Uppföljning

Det är mycket angeläget att se vad som händer med

- beståndet av klockgentiana efter skötselåtgärderna
- pors och annan vegetation som konkurrerar med gentianan.

Med tanke på att kunskapen generellt är dålig om hur man ska sköta områden med klockgentiana är ett uppföljningsprogram av allmänt intresse. Det två följande åren efter de första åtgärderna som görs i området sker uppföljning och räkning av blommande stänglar av klockgentiana. Därefter sker räkning vart annat år vid ytterligare tre tillfällen. Efter detta bör räkning göras vart femte år. Jämförelse mellan skötselområde 1a och 1b görs samt i de ytor som bearbetats med kratta. Resultatet från uppföljningarna ska vid behov leda till revidering av skötselplanen.

Referenslitteratur

- Klockgentianan på Härsjöns strandäng – Inventering och skötselplan av Lennart Henriksson och Peter Nolbrant december 2013.

Karta med skötselområden.

Dnr 2014/1187 438
Handläggare: Marie Nyberg

MARKS KOMMUN Miljönämnden	
2015 -04- 29	
Dnr 2014/1187	Diarienummer 438

Sida
1 (1)

Bilaga 1

Kinna den 18 mars 2015

Godkännande av förslag till Härsjöns biotopskyddsområde

Härmed godkänner jag som fastighetsägare till Olofsred 1:5, förslaget till att bilda Härsjöns biotopskyddsområde. Förslaget (tjänsteskrivelsen) är daterad den 18 mars 2015.

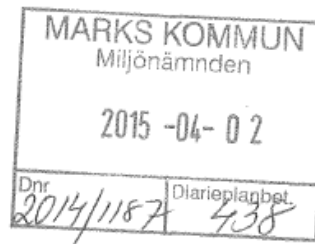
Hyssna den ^{27/4}.....2015.

Underskrift

Fastighetsägare, Olofsred 1:5
Birgitta Johansson

Mark

Dnr 2014/1187 438
Handläggare: Marie Nyberg

Sida
1 (1)

Bilaga 1

Kinna den 18 mars 2015

Godkännande av förslag till Härsjöns biotopskyddsområde

Härmed godkänner jag som fastighetsägare till Olofsred 1:5, förslaget till att bilda Härsjöns biotopskyddsområde. Förslaget (tjänsteskrivelsen) är daterad den 18 mars 2015.

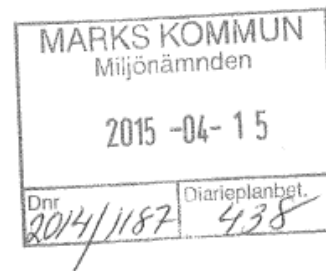
Hyssna den 31 mars 2015.

Underskrift

Fastighetsägare, Olofsred 1:5
Gunilla Jessing

Dnr 2014/1187 438
Handläggare: Marie Nyberg

Sida
1 (1)

Bilaga 1

Kinna den 18 mars 2015

Godkännande av förslag till Härsjöns biotopskyddsområde

Härmed godkänner jag som fastighetsägare till Olofsred 1:5, förslaget till att bilda Härsjöns biotopskyddsområde. Förslaget (tjänsteskrivelsen) är daterad den 18 mars 2015.

Hyssna den 13/4 2015.

Underskrift

Barbro Grimhusen

Fastighetsägare, Olofsred 1:5
Barbro Grimhusen

Bilaga 5, inkomna remissvar

Yttrande från Länsstyrelsen i Västra Götlands län

Naturavdelningen
Jennifer HoodYTTRANDE
2015-06-22Diarienummer:
511-20129-2015

Sid 1(1)

Marks kommun
Bygg- och miljökontoret
Miljöenheten
511 80 Kinna**Yttrande över förslag till beslut om biotopskyddsområde för
Härsjön i Marks kommun**

Marks kommun har tagit fram förslag till beslut inklusive skötselplan, för att skydda en strandäng med klockgentiana vid Härsjön som biotopskyddsområde. Länsstyrelsen har fått handlingarna på remiss.

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att kommunen skyddar området som biotopskyddsområde, och säkerställer skötsel av strandängen.

Kommunen hade samråd med Länsstyrelsen om ärendet i ett tidigt skede och Länsstyrelsen lämnade då synpunkter på förslaget. Dessa synpunkter har beaktats i remisshandlingarna. Länsstyrelsen har inga ytterligare synpunkter, utan tillstyrker förslaget.

Jennifer Hood
Biolog/naturvårdshandläggare

Yttrande från Teknik- och serviceförvaltningen, Marks kommun

Sida 1(2)

Tjänsteställe: Teknik- och serviceförvaltningen Miljönämnden
Handläggare: Kerstin Furth
Datum: 2015-09-29
Beteckning: TSN 2015-161 438-4
Er beteckning:

MARKS KOMMUN	
Miljönämnden	
2015 -10- 0 1	
Dnr 2014/1187	Diarienummer 438

Bildande av Härsjöns biotopskyddsområde, Hyssna - remiss**Ärendet**

Det har till Teknik-och serviceförvaltningen inkommit en samrådshandling på remiss gällande bildande av biotopskyddsområde Härsjön, Olofsred 1:5 i Marks kommun med svarstid 1 okt 2015.

Bakgrund

Under september 2013 återinventerades strandängen vid Härsjön. Syftet med inventeringen var att göra en återinventering av den hotade klockgentianan som inventerades under 1990-talet och 2006.

Återinventeringen visade att klockgentianan har minskat kraftigt, från cirka 1500 blomstänglar till endast 114 stycken. Minskningen bedöms bero på igenväxning av området. I samband med inventeringen, gjordes en skötselplan som beskriver hur området ska skötas för att klockgentianan åter ska trivas.

Miljönämndens intention med att bilda ett biotopskyddsområde är för att säkerställa att skötselplanen följs, för att gynna klockgentianan och för att göra området till ett attraktivt besöksmål i Marks kommun.

Beredning

Enligt förslag till beslut, Härsjön strandängs biotopskyddsområde, på Olofsred 1:5 i Marks kommun, Västra Götaland, så skall naturvårdsförvaltaren för biotopskyddsområdet vara Teknik- och serviceförvaltningen i Marks kommun. Miljönämnden skall ansvara för tillsynen på samma sätt som för de kommunala reservaten.

Teknik- och Serviceförvaltningen ser positivt på bildandet av biotopskyddsområde vid Härsjön och hoppas att planerade åtgärder kommer ge positiv utveckling av klockgentianas utbredning och att området kan bli mer attraktivt för friluftsliv, som följd av röjning, vilket ger ökad tillgänglighet till badplatsen.

MARKS KOMMUN
Teknik- och serviceförvaltningen

Lars Jerrestrand
Förvaltningschef

Magnus Palm
Verksamhetschef

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL Sida 20(28)

Kultur- och fritidsnämnden

Sammanträdesdatum

2015-09-17

§ 90/2015

Dnr KFN 2015-620/820

Remissvar - Härsjön**Kultur- och fritidsnämndens beslut**

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förvaltningens remissvar på bildande av biotopskyddsområde Härsjön, Marks kommun och sänder svaret till Miljönämnden.

Kultur- och fritidsnämnden förespråkar att området tydliggörs mer ur ekoturism-synpunkt och att det kommer upp tydliga informationsskyltar utefter länsväg 156.

Ärendet

Under september 2013 återinventerades strandängen vid Härsjön. Syftet med inventeringen var att göra en återinventering av den hotade klockgentianen som inventerades under 1990-talet och 2006.

Återinventeringen visade att klockgentianen har minskat kraftigt, från cirka 1500 blomstänglar till endast 114 stycken. Minskningen bedöms bero på igenväxning av området. I samband med inventeringen, gjordes en skötselplan som beskriver hur området ska skötas för att klockgentianen åter ska trivas.

Miljönämndens intention med att bilda ett biotopskyddsområde är för att säkerställa att skötselplanen följs, för att gynna klockgentianen och för att göra området till ett attraktivt besöksmål i Marks kommun.

Miljönämnden vill gärna ha in synpunkter på skrivelsen före slutligt beslut tas i kommunfullmäktige.

Ärendets behandling

Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 25 augusti 2015.

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott behandlade ärendet den 3 september 2015, § 63, och lämnade följande förslag till beslut:

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förvaltningens remissvar på bildande av biotopskyddsområde Härsjön, Marks kommun och sänder svaret till Miljönämnden.

Kultur- och fritidsnämnden förespråkar att området tydliggörs mer ur ekoturism-synpunkt och att det kommer upp tydliga informationsskyltar utefter länsväg 156

Dagens sammanträde

Tillförordnad förvaltningschef Mari Hagborg Lorentzon redogör för ärendet.

Ärendet diskuteras.

Trjänsteställe: Kultur- och fritidsförvaltningen
Handläggare: Mari Hagborg-Lorentzon
Datum: 2015-08-25
Beteckning KFN 2015-62 820
Er beteckning:

Remissvar – Bildande av biotopskyddsområde Härsjön, Marks kommun

Ärendet

Under september 2013 återinventerades strandängen vid Härsjön. Syftet med inventeringen var att göra en återinventering av den hotade klockgentianan som inventerades under 1990-talet och 2006. Återinventeringen visade att klockgentianan har minskat kraftigt, från cirka 1500 blomstänglar till endast 114 stycken. Minskningen bedöms bero på igenväxning av området. I samband med inventeringen, gjordes en skötselplan som beskriver hur området ska skötas för att klockgentianan åter ska trivas.

Miljönämndens intention med att bilda ett biotopskyddsområde är för att säkerställa att skötselplanen följs, för att gynna klockgentianan och för att göra området till ett attraktivt besöksmål i Marks kommun.

Miljönämnden vill gärna ha in synpunkter på skrivelsen före slutligt beslut tas i kommunfullmäktige.

Beredning

I anslutning till området som föreslås som biotopskyddsområde finns en kommunal badplats. Tillgängligheten för allmänheten till badplatsen påverkas inte av detta förslag. Det kan snarare göra att besöken ökar eftersom intresset hos allmänheten ökar, även utanför badsäsong. I samband med att inventeringen gjordes 2013 upprättades en skötselplan för området och detta innebär att samordningsvinster kan ske vad det gäller skötselinsatser för biotopskyddsområde och badplats. En dialog mellan bygg- och miljökontoret och kultur- och fritidsförvaltningen är inledd och kommer att fortsätta för att göra området attraktivt för olika grupper av besökare.

Övervägande

Eftersom bete kan vara ett komplement till slyröjning i området är det viktigt att beakta att badvattenkvaliten kan påverkas negativt av gödsel från djuren. Denna faktor är medtagen och bete kan vara möjligt under vår och höst. Även i detta fall är dialogen mellan berörda förvaltningar viktig. Bildandet av ett biotopskyddsområde vid Härsjön är en positiv utveckling för detta område.

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden godkänner förvaltningens remissvar på bildande av biotopskyddsområde Härsjön, Marks kommun och sänder svaret till Bygg- och miljökontoret.

Mari Hagborg-Lorentzon
Tf. Förvaltningschef

Kommunens ställningstagande till inkomna synpunkter

Inkomna yttranden var positiva till bildandet av biotopskyddsområdet. Kultur- och fritidsnämnden hade synpunkter på hur området kan synliggöras och badvattenkvalitén.

Bemötande gällande yttrandet från Kultur- och fritidsnämnden

Skylt vid 156-an kommer att sättas upp som hänvisning till biotopskyddsområdet. Informationsskyltar i området som beskriver värdena kommer också att sättas upp. Om bete ska ske i området kommer det att ske på sådant sätt att det inte påverkar vattenkvalitén negativt.